

Dünyada etnik-mədəni müxtəlifliklərin tənzimlənməsi həyata keçirilmədikdə və ya düzgün aparılmadıqda cəmiyyətin inkişafının ayrı-ayrı sahələrində ciddi problemlər, hətta münaqişələr yaranır. Bu səbəbdən etnik-mədəni müxtəlifliklərin düzgün tənzimlənməsi çoxmədəniyyətli dövlət üçün böyük praktiki əhəmiyyət daşıyır. Müasir dövrdə multikulturalizm siyasəti bir sıra Qərb ölkələrində iflasa uğrayarkən Azərbaycan Respublikası bu siyasət vasitəsilə cəmiyyətdəki etnik-mədəni müxtəlifliklərin tənzimlənməsi sahəsində böyük nailiyyətlər qazanıb. Buna misal kimi, ölkəmizdə etnik, dini və irqi zəmində heç bir qarşıdurmanın, münaqişənin olmamasını göstərmək olar.

Azərbaycan Böyük İpək Yolunun üzərində yerləşən, müxtəlif sivilizasiyaların qovuşduğu məkan olaraq, tarix boyu milli-mədəni rəngarənglik, əmin-amanlıq mühitinin formalaşdığı, müxtəlif millətlərin, eləcə də konfessiya-ların nümayəndələrinin sülh, qarşı-lıqlı hörmət və dialoq şəraitində yaşadığı diyar kimi tanınmışdır. Ölkəmiz bu mənada dünya dövlətləri arasında böyük nüfuz qazanmış, müxtəlif beynəlxalq səviyyəli təşəbbüslər irəli sürərək sanballı uğurlara imza atmışdır.

Belə uğurlardan biri kimi son dövrdə siyasi leksikonumuza daxil olmuş "Bakı prosesi"ni qeyd etmək olar. Artıq global hərəkətə çevrilmiş "Bakı prosesi" müxtəlif mədəniyyətlər arasında dialoqun inkişaf etdirilməsini nəzərdə tutan təşəbbüsdür. Prezident İlham Əliyev tərəfindən ilk dəfə irəli sürülən və Azərbaycan multikulturalizminin beynəlxalq münasibətlər sisteminə təzahürə olan bu təşəbbüs çərçivəsində ölkəmizdə mədəniyyətlərarası və sivilizasiyalararası dialoqun inkişafına xidmət edən bir sıra nüfuzlu beynəlxalq tədbirlər keçirilib. "Bakı prosesi" çərçivəsində paytaxtımızda Dünya mədəniyyətlərarası dialoq forumları, Bakı Beynəlxalq humanitar forumları, Dünya Dini Liderlərinin Sammiti, eləcə də Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumu təşkil olunub. Bu, Azərbaycanın

daim multikultural dəyərlərə sadıq qaldığını göstərir.

"Multikulturalizm" sözü çoxmədənilik, müxtəlif mədəniyyətlərin bir cəmiyyətində yaşamasını ifadə edən

Multikulturalizm Azərbaycan xalqının alternativli olmayan həyat tərzidir

termindir. Bunlar bir-birinə paralel olan, müxtəlif demoqrafik proseslərlə ortaq bir cəmiyyətdə yaşayan fərqli insan qruplarını ifadə edir. Əfsuslar olsun ki, müasir dövrümüzdə ölkələrdən bir çoxu bu dünyəvi qavramı düzgün dəyərləndirmir, milliyyətçilik, irqçilik və sair kimi ideologiyaları dövlət siyasətinə çevirirlər. Lakin dövrümüzə aid insan hüquqları prinsipləri onu deməyə əsas verir ki, multikulturalizm şəksiz reallıqdır. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, multikulturalizmin alternativli yoxdur.

Müstəqil Azərbaycan Respublikasının indiki və tarixi ərazilərində mövcud olan dövlətlərin idarəetmə strukturlarına nəzər salsaq

görərik ki, bu diyarda hər zaman mədəniyyətlərarası dialoq mövcud olub. Multikulturalizm fəlsəfəsi əsrlər boyu azərbaycanlıların həyat təzi olmuşdur. Azərbaycan xalqının və dövlətinin zəngin multikultural keçmişi yalnız xalqımızın bugünkü tolerant yaşam təzi ilə bağlı deyil, eləcə də yaratmış olduğu bədii, elmi, fəlsəfi, hüquqi qaynaqlarda öz əksini tapır.

Bu dəyər, bütövlükdə, dünyada müxtəlif dinlərə və millətlərə məxsus olan insanların mədəni müxtəlifliyinin qorunması, harmonizasiyasına və ən əsası azsaylı xalqların, dövlətlərin milli mədəniyyətinə inteqrasiyasına yönəlmiş sistemdir. Azərbaycan bu modeli dövlət və xalq səviyyəsində həyata keçirən

nümunəvi ölkələrdən biridir. Multikulturalizm modeli dedikdə isə bir ölkənin sərhədləri daxilində fərqli etnomədəni xalqların dinc, yanaşı yaşaması və öz mədəni xüsusiyyətlərini, o cümlədən həyat təzlərini qoruyub saxlamaq hüququna malik olması başa düşülür. Beləliklə, ölkəmizdə idarə sisteminin və qanunvericiliyin təməlini təşkil edən bu sistem mədəniyyətlərarası dialoqun ən önəmli tərkib hissələrindən biridir. Və bu dəyərlər ümumbəşəri xarakter daşıyır.

Azərbaycanda tolerantlığın əsasları respublikamızın qədim dövlətçilik tarixi boyu inkişaf etmişdir. Zəngin dövlətçilik ənənələrinə nəzər salsaq, görərik ki, Səfəvilər dövlətindən başlayan, daha sonra

XIX-XX əsrlər maarifçilik dalğası ilə, Xalq Cümhuriyyəti dövründə ölkə ərazisində yaşayan digər etnik xalqlara və dini qruplara bərabər hüquq verilmişdir. Belə ki, AXC Parlamentində Azərbaycan ərazisində yaşayan bütün xalqlar, o cümlədən sayları çox az olan xalqlar da öz deputatları ilə təmsil olunmuşdular (türk müsəlman əhali – 80, ermənilər – 21, ruslar – 10, almanlar – 1, yəhudilər – 1, gürcülər – 1, polyaklar – 1). Bu sistem XX əsrin 90-cı illərində ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən dövlətçilik prinsipinə çevrilmişdir, tolerantlıq və multikultural dəyərlər Azərbaycanda yenidən bərpa edilmişdir. Təsədüfi deyil ki, ölkəmizdə multikulturaliz-

mədəniyyətlərinin qorunması, onlara dövlət səviyyəsində bərabər hüquqların verilməsi Azərbaycanı millətlər, mədəniyyətlər və dinlərarası dialoqun nümunəvi mərkəzlərindən birinə çevirmişdir. Bu gün həmin mədəni, etnik rəngarəngliyin qorunmasına yönəldilən və uğurla davam etdirilən dövlət siyasəti sayəsində ölkəmizin beynəlxalq nüfuzu artmaqdadır.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının multikultural dəyərlərinin qorunması sahəsində həyata keçirdiyi islahatlar bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Bu mənada, ulu öndərin hər bir azərbaycanlının əzbər bildiyi bir ifadəsini qeyd

Ölkəmizdə multikulturalizm artıq alternativli olmayan həyat təzinə çevrilmişdir. Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradılması müasir dövrdə respublikamızda gerçəkləşdirilən siyasətin tolerantlıq prinsiplərinə bu gün də sadıq qalmasının bariz nümunəsidir.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

etmək yerinə düşər: "Hər bir xalqın milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam!" Məhz bu ifadə ölkəmizdə yaşayan vətəndaşların həyat düsturuna, yaşam təzinə çevrilib.

Heydər Əliyevin azərbaycançılıq ideologiyasına uyğun olaraq, tolerantlığın və mədəni, dini müxtəlifliyin qorunmasını təmin etmək, həmçinin ölkəmizi beynəlxalq arenada multikulturalizm mərkəzi kimi tanıtmmaq məqsədilə Prezident İlham Əliyev 28 fevral 2014-cü ildə bu mənada tarixi əhəmiyyətə malik olan sərəncam imzaladı. Sərəncama əsasən, Azərbaycan Respublikasının millətlərarası, multikulturalizm və dini məsələlər üzrə Dövlət müşavirliyi yaradıldı. Daha sonra ölkə başçısının 15 may 2014-cü il tarixli sərəncamı ilə Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi təsis olundu. Prezident İlham Əliyevin xüsusi sərəncamı ilə 2016-cı il ölkəmizdə "Multikulturalizm ili" elan edildi.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda mədəniyyətlərarası dialoqun inkişaf etməsində əsas amillərdən biri də, məhz ölkəmizin yerləşdiyi coğrafi məkanıdır. Belə ki, ölkəmiz Şərqlə Qərbin qovşağında yerləşir. Beləliklə, Azərbaycan iki fərqli mədəniyyətin arasında körpü rolunu oynayır. Ölkəmizin mənəvi dəyərlər baxımından dünya dövlətlərinə nümunə olması hər bir azərbaycanlı üçün qürur mənbəyi olmalıdır.

İmran ƏLİYEV, "Xalq qəzeti"